

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

GIUSEPPE TESAURO

της 13ης Ιουλίου 1995 *

1. Με το προδικαστικό ερώτημα που αποτελεί το αντικείμενο της υπό κρίση υποθέσεως, το γαλλικό Conseil d'État ζητεί από το Δικαστήριο να αποφανθεί επί του αν εμπέπει στις περι ανταγωνισμού διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ ένας δημόσιος οργανισμός που είναι επιφορτισμένος με τη διαχείριση επικουρικού και προαιρετικού συστήματος κοινωνικής ασφάλσεως.

Τα πραγματικά περιστατικά της κύριας δίκης και το νομοθετικό πλαίσιο στο οποίο αυτά εντάσσονται είναι απλά και μπορούν να συνοψιστούν ως εξής.

2. Έως το 1988, υπήρχε στη Γαλλία ένα υποχρεωτικό βασικό σύστημα ασφάλσεως γήρατος των αγροτών, με τη διαχείριση του οποίου ήταν επιφορτισμένο το Caisse nationale d'assurance vieillesse mutuelle agricole (στο εξής: Cnavma). Επί πλέον αυτού του βασικού συστήματος, διάφορες ιδιωτικές εταιρίες πρόσφεραν συμπληρωματικές ασφαλιστικές υπηρεσίες, φυσικά προαιρετικές.

3. Το άρθρο 42-II του νόμου 88-1202, της 30ής Δεκεμβρίου 1988 ¹, με το οποίο προστέθηκε στον code rural το άρθρο 1122-7, θέ-

σπισε ένα επικουρικό και προαιρετικό σύστημα ασφάλσεως γήρατος των αγροτών, των συζύγων τους και των μελών της οικογενείας τους (στο εξής: σύστημα ασφάλσεως). Η εν λόγω διάταξη προβλέπει ότι η λειτουργία και η οργάνωση του συστήματος αυτού καθορίζονται με διάταγμα.

Σύμφωνα με το άρθρο 42-III του ίδιου νόμου, οι εισφορές που καταβάλλονται στο πλαίσιο του συστήματος αυτού εκπέτουν από το φορολογητέο επαγγελματικό εισόδημα.

Το διάταγμα 90-1051, της 26ης Νοεμβρίου 1990 (στο εξής: διάταγμα) ², καθόρισε τις λεπτομέρειες της λειτουργίας του συστήματος, αναθέτοντας τη διαχειρισή του στο ίδιο το Cnavma, επικουρούμενο από τα νομαρχιακά και περιφερειακά ταμεία ασφάλσεως αγροτών (τα οποία ενίοτε αποκαλούνται με τον γενικό όρο MSA, Mutualité sociale agricole).

4. Ορισμένες από τις ασφαλιστικές εταιρίες που ασκούσαν δραστηριότητα στην εν λόγω

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ιταλική.

1 — Loi relative à l'adaptation de l'exploitation agricole à son environnement économique et social (JORF σ. 16745).

2 — Décret relatif au régime complémentaire facultatif d'assurance vieillesse des personnes non salariées des professions agricoles (JORF, σ. 14581).

αγορά (στο εξής: προσφεύγουσες)³ προσέβαλαν το διάταγμα ενώπιον του Conseil d'État για υπέρβαση εξουσίας, επικαλούμενες, μεταξύ άλλων, παράβαση των περιανταγωνισμού διατάξεων της Συνθήκης.

Συγκεκριμένα, οι προσφεύγουσες υποστήριξαν ότι το διάταγμα περιάγει το Σπανμα σε μονοπωλιακή εν τοις πράγμασι θέση, αντίθετη προς τα άρθρα 86, 90 και 92 της Συνθήκης ΕΚ και ικανή να μεταβάλει τη δομή του υφισταμένου εμπορίου και να προξενήσει την προοδευτική εξαφάνιση όλων των ανταγωνιστριών επιχειρήσεων στον τομέα αυτόν. Καθοριστικοί παράγοντες είναι, κατά τις προσφεύγουσες, η δυνατότητα φορολογικής εκπτώσεως των εισφορών, την οποία το Σπανμα είναι σε θέση να προσφέρει, καθώς και τα πλεονεκτήματα που έχει ο οργανισμός αυτός λόγω της ιδιότητάς του ως φορέα ήδη επιφορτισμένου με τη μονοπωλιακή διαχείριση του βασικού υποχρεωτικού συστήματος ασφαλίσεως των ιδίων ασφαλισμένων.

5. Το Conseil d'État θεώρησε ότι, για να μπορέσει να κηρύξει το διάταγμα ασυμβίβαστο προς τις προαναφερθείσες διατάξεις της Συνθήκης, ήταν απαραίτητο να εξακριβώσει προηγουμένως κατά πόσον το Σπανμα έχει τον χαρακτήρα επιχείρησης υπό την έννοια του κοινοτικού δικαίου και, ως εκ τούτου, ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε την υπό κρίση αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως.

Ειδικότερα, ο Γάλλος δικαστής ερωτά το Δικαστήριο αν μπορεί να θεωρηθεί ως επιχείρηση, κατά την έννοια των άρθρων 85 επ. της Συνθήκης ΕΚ, ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που διαχειρίζεται ένα προαιρετικό σύστημα ασφαλίσεως γήρατος, το οποίο θεσπίζεται με νόμο ως συμπληρωματικό του υποχρεωτικού βασικού συστήματος και το οποίο λειτουργεί, τηρουμένων των κανόνων που καθορίζουν οι διοικητικές αρχές, ιδίως όσον αφορά τους όρους υπαγωγής στο σύστημα αυτό, τις εισφορές και τις παροχές, σύμφωνα με την αρχή της κεφαλαιοποίησεως.

6. Προτού εξετάσω την ουσία του ζητήματος αυτού, θεωρώ σκόπιμο να περιγράψω συνοπτικά, υπό το φως των διατάξεων του διατάγματος⁴, τα ουσιαστά χαρακτηριστικά του επιδικίου συστήματος.

Το νέο σύστημα θεσπίζεται υπέρ των αγρωτών ηλικίας κάτω των 65 ετών οι οποίοι έχουν υπαχθεί, υποχρεωτικώς ή εθελουσίως, στο βασικό σύστημα ασφαλίσεως γήρατος, καθώς και υπέρ των συζύγων τους και των μελών της οικογενείας τους.

7. Οι εισφορές υπολογίζονται βάσει του επαγγελματικού εισοδήματος, με συντελεστή 4,5 % ή 7 %, κατ' επιλογήν του ασφαλισμένου.

3 — Συγκεκριμένα, η Fédération française des sociétés d'assurance, η Société Paternelle-Vie, η Union des assurances de Paris-Vie και η Caisse d'assurance et de prévoyance mutuelle des agriculteurs.

4 — Το διάταγμα αυτό συμπληρώθηκε από τον κανονισμό που εξέδωσε το διοικητικό συμβούλιο του Σπανμα στις 28 Δεκεμβρίου 1990 (JORF, σ. 1572).

Απαλλαγή από τις εισφορές ή μείωσή τους μπορεί να χορηγηθεί από ειδική επιτροπή κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου σε περίπτωση ασθενείας διαρκείας άνω των έξι μηνών. Στην περίπτωση αυτή, ένα «ταμείο κοινωνικής δράσεως», χρηματοδοτούμενο με κρατήσεις επί των εισφορών⁵, συμπληρώνει τα ελλειπή έσοδα του συστήματος.

Πάντοτε κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου, η ίδια επιτροπή μπορεί να χορηγήσει προσωρινή αναστολή της καταβολής των εισφορών για λόγους απόμεινους της οικονομικής καταστάσεως της γεωργικής εκμεταλλεύσεως· στην περίπτωση αυτή, ο ασφαλισμένος υποχρεούται να καταβάλει τα καθυστερούμενα εντός δύο ετών από της λήξης της περιόδου αναστολής.

8. Όπως ήδη ελέχθη, η λειτουργία του συστήματος, λόγω του προαιρετικού χαρακτήρα του, είναι βασισμένη στην αρχή της κεφαλαιοποιήσεως. Με άλλες λέξεις, οι εισφορές που καταβάλλονται από τους ασφαλισμένους κεφαλαιοποιούνται και επενδύονται από το Cnavma σε διάφορα χρηματοοικονομικά προϊόντα, ούτως ώστε το ποσό της τελικής παροχής για τον κάθε ασφαλισμένο εξαρτάται από τα αποτελέσματα των εν λόγω πράξεων και από την επιτυχή έκβαση των επενδύσεων.

Τα είδη των πράξεων τις οποίες επιτρέπεται να ενεργεί το Cnavma στη χρηματοοικονο-

μική αγορά καθορίζονται με υπουργική απόφαση⁶ και υπόκεινται στον έλεγχο του Cour des comptes. Επιπλέον, όπως ανέφερε η Γαλλική Κυβέρνηση, προβλέπονται μηχανισμοί οι οποίοι μπορούν να εξασφαλίσουν στον ασφαλισμένο παροχή τουλάχιστον αντίστοιχη της αξίας των καταβληθεισών εισφορών. Από τα στοιχεία της δικογραφίας, ωστόσο, δεν προκύπτει ποιοι είναι αυτοί οι μηχανισμοί και ποια τα χαρακτηριστικά τους. Αντιθέτως, από ρητή δήλωση του εκπροσώπου της Γαλλικής Κυβερνήσεως κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, προκύπτει ότι εν πάση περιπτώσει τον κίνδυνο των επενδύσεων φέρουν οι ασφαλισμένοι.

Η παροχή μπορεί να εκκαθαριστεί και να καταβληθεί μόνον εφόσον ο ασφαλισμένος έχει προηγουμένως ζητήσει ή ζητεί συγχρόνως και την εκκαθάριση της συντάξεως την οποία δικαιούται στο πλαίσιο του βασικού συστήματος.

9. Η δραστηριότητα του Cnavma και των άλλων ταμείων που συμβάλλουν στη διαχείριση του συστήματος υπάγεται σε κρατικό έλεγχο, μέσω, αντιστοίχως, του Υπουργείου Γεωργίας και του προϊστάμενου της περιφερειακής υπηρεσίας της Επιθεωρήσεως Εργασίας, Απασχολήσεως και Κοινωνικής Πολιτικής⁷. Ειδικότερα, υπόκεινται στον έλεγχο της διοικήσεως οι συστατικές πράξεις, ο ισολογισμός, η λογιστική, οι αποφάσεις των διοικητικών συμβουλίων, καθώς και οι προσλήψεις και οι αμοιβές των υπαλλήλων των διαφόρων ταμείων που απαρτίζουν το MSA.

5 — Με συντελεστή 0,5 % κατ' ανώτατο όριο, υπολογιζόμενο επί του συνολικού ποσού των ακαθαρίστων εισφορών.

6 — Arrêté du 27 février 1987 modifiant l'arrêté du 13 mars 1973 relatif aux placements, prêts et emprunts des caisses de mutualité sociale agricole (JORF, σ. 4332).

7 — Chef du service régional du travail, de l'emploi et de la politique sociale.

Στην ουσία πρόκειται, επομένως, για ένα σύστημα επικουρικό και προαιρετικό, που έχει συσταθεί με νόμο από τον οποίο και διέπεται, η δε διαχείρισή του έχει ανατεθεί σε οργανισμούς οι οποίοι, χωρίς να έχουν κερδοσκοπικό σκοπό, λειτουργούν με βάση το κριτήριο της κεφαλαιοποίησης και της χρηματοοικονομικής επενδύσεως των εισφορών.

δημόσιο οργανισμό που ασκούσε μη κερδοσκοπική δραστηριότητα ανευρέσεως εργασίας ή προσωπικού με το σκεπτικό ότι η εν λόγω δραστηριότητα μπορούσε να ασκείται, τουλάχιστον καταρχήν, από ιδιωτική επιχείρηση και με κερδοσκοπικό σκοπό.

10. Όπως είναι γνωστό, η Συνθήκη δεν περιέχει κανέναν ορισμό της έννοιας της επιχειρήσεως από πλευράς εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού. Ως εκ τούτου, το πεδίο εφαρμογής των άρθρων 85 επ. της Συνθήκης καθορίζεται βάσει της νομολογίας του Δικαστηρίου.

12. Πιο πρόσφατα, αποφαινόμενο επί ζητήματος παρεμφερούς προς αυτό που μας απασχολεί σήμερα, το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν μπορούσαν να θεωρηθούν ως εμπόλιοντες στο πεδίο εφαρμογής των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού δύο γαλλικοί οργανισμοί εκ των οποίων ο ένας ήταν επιφορτισμένος με τη διαχείριση υποχρεωτικού συστήματος ασφαλίσεως γήρατος των βιοτεχνών, ο δε έτερος με τη διαχείριση ενός επίσης υποχρεωτικού συστήματος ασφαλίσεως υγείας και μητρότητας των ανεξαρτήτων εργαζομένων που ασκούν μη γεωργικά επαγγέλματα¹⁰.

Ήδη με τις πρώτες αποφάσεις επί του ζητήματος αυτού, το Δικαστήριο τόνισε ότι το καθοριστικό στοιχείο προκειμένου μια επιχείρηση να χαρακτηριστεί ως τοιαύτη υπό την έννοια της Συνθήκης είναι η άσκηση δραστηριότητας οικονομικής φύσεως⁸.

Για να καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό, το Δικαστήριο στηρίχθηκε στη διαπίστωση ότι τα εν λόγω συστήματα επεδίωκαν αμιγώς κοινωνικό σκοπό, βασιζόνταν στην αρχή της αλληλεγγύης και υπόκεινταν στον έλεγχο των κρατικών υπηρεσιών, οι οποίες καθόριζαν, μεταξύ άλλων, το ύψος των εισφορών και των παροχών.

11. Με την απόφαση Höfner και Elser⁹, το Δικαστήριο παρέσχε περαιτέρω στοιχεία επί του θέματος, διευκρινίζοντας ότι η έννοια της επιχειρήσεως καλύπτει κάθε φορέα που ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τον διέπει και τον τρόπο της χρηματοδοτήσεώς του. Στην υπόθεση εκείνη, το Δικαστήριο χαρακτήρισε, ως εκ τούτου, επιχείρηση έναν

13. Συνεπώς, το ερώτημα το οποίο υποβάλλει το γαλλικό Conseil d'État πρέπει να εξεταστεί με βάση τα στοιχεία που συνάγο-

8 — Βλ. ειδικότερα τις αποφάσεις της 13ης Ιουλίου 1962, συνεκδικασθείσες υποθέσεις 17/61 και 20/61, Klöckner-Werke και Hoesch (Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 787), και υπόθεση 19/61, Maanesmann (Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 791), που αφορούσαν τη Συνθήκη ΕΚΑΧ, καθώς και την απόφαση της 30ής Απριλίου 1974, υπόθεση 155/73, Sacchi (Συλλογή τόμος 1974, σ. 217).

9 — Απόφαση της 23ης Απριλίου 1991, υπόθεση C-41/90 (Συλλογή 1991, σ. I-1979).

10 — Απόφαση της 17ης Φεβρουαρίου 1993, C-159/91 και C-160/91, Poucet και Pistre (Συλλογή 1993, σ. I-637).

νται από την ανωτέρω συνοπτικής παρατεθείσα νομολογία.

Εν πρώτοις, είναι αναμφισβήτητο ότι στερεείται παντελώς σημασίας το γεγονός ότι το *Spaarma* και τα λοιπά ταμεία ασφαλίσεως αγροτών δεν επιδιώκουν κερδοσκοπικό σκοπό, καθόσον η δραστηριότητα που τους έχει ανατεθεί μπορεί ασυζητητί να ασκηθεί από ιδιωτική επιχείρηση και με κερδοσκοπικό σκοπό υπό την έννοια της προμνησθείσας αποφάσεως στην υπόθεση *Höfner και Elser*¹¹.

14. Είναι, συνεπώς, απαραίτητο να εξακριβωθεί αν τα ταμεία *MSA*, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τα διέπει, ασκούν ή όχι δραστηριότητα η οποία μπορεί να χαρακτηριστεί ως οικονομικής φύσεως υπό την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου.

Ειδικότερα, θεωρώ σκόπιμο να εξεταστεί καταρχάς κατά πόσον το σύστημα με τη διαχείριση του οποίου είναι επιφορτισμένα τα εν λόγω ταμεία εμφανίζει χαρακτηριστικά κοινά με τα χαρακτηριστικά που καθόρισε το Δικαστήριο όσον αφορά τα συστήματα που αποτελούσαν το αντικείμενο της υποθέσεως *Poucet και Pistre*, προκειμένου να κριθεί αν συντρέχουν οι ίδιοι λόγοι οι οποίοι οδήγησαν στην εξαίρεση των συστημάτων αυτών από την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού.

15. Συναφώς, σπεύδω να αναφέρω ότι το εν λόγω σύστημα, καιτοι είναι προφανές και αναμφισβήτητο ότι επιδιώκει κοινωνικό σκοπό και υπόκειται σε κρατικό έλεγχο, μου φαίνεται, αντιθέτως, ότι δεν βασίζεται, ή ελάχιστα βασίζεται, στην αρχή της αλληλεγγύης.

Υπενθυμίζω ότι, στην υπόθεση *Poucet και Pistre*, το Δικαστήριο διέκρινε ένα έντονο στοιχείο αλληλεγγύης στη λειτουργία των γαλλικών συστημάτων ασφαλίσεως γήρατος των βιοτεχνών και ασφαλίσεως υγείας και μητρότητας των ανεξαρτήτων εργαζομένων που ασκούν μη γεωργικά επαγγέλματα, οφειλόμενο στον υποχρεωτικό χαρακτήρα τους και στον μηχανισμό καταμερισμού των βαρών.

16. Η αλληλεγγύη εκδηλωνόταν, στην υπόθεση εκείνη, σε πολλές πτυχές του συστήματος: πρώτον, υπήρχε διαχρονική αλληλεγγύη (ιδίον κάθε συστήματος στηρίζομενος στον καταμερισμό στο οποίο δεν υφίσταται άμεσος σύνδεσμος μεταξύ των εισφορών και των παροχών), δεδομένου ότι οι εισφορές που καταβάλλονται από τους εν ενεργεία εργαζομένους χρησιμοποιούνται άμεσα για τη χρηματοδότηση των παροχών που καταβάλλονται στους συνταξιούχους· δεύτερον, οικονομική αλληλεγγύη μεταξύ των διαφόρων υποχρεωτικών συστημάτων, βασιζόμενη στην εξισορρόπηση μεταξύ των πλεονασματικών και των ελλειμματικών συστημάτων· και, τέλος, αλληλεγγύη έναντι των λιγότερο ευπόρων, οι οποίοι δικαιούνται ορισμένες ελάχιστες παροχές έστω και αν δεν έχουν καταβάλει εισφορές ή, πάντως, ανεξαρτήτως του ύψους των εισφορών αυτών¹².

11 — Βλ., υπό το αυτό πνεύμα, και την πρόσφατη απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 1994, υπόθεση C-364/92, *SAT Fluggesellschaft* (Συλλογή 1994, σ. I-43).

12 — Βλ. σκέψεις 9 έως 13.

17. Η κατάσταση φαίνεται όλως διαφορετική στην υπό κρίση περίπτωση.

Πρώτον, δεν νομίζω ότι μπορεί να διαπιστωθεί διαχρονική αλληλεγγύη υπό τους όρους που έχει καθορίσει το Δικαστήριο. Πράγματι, εφόσον πρόκειται για ένα σύστημα στηριζόμενο στην αρχή της κεφαλαιοποίησης, υφίσταται, αφενός, άμεσος σύνδεσμος μεταξύ του ύψους των καταβληθέντων ποσών και του ύψους των παροχών· αφετέρου, μπορεί να μην υφίσταται καθόλου αναλογικότητα μεταξύ καταβολών και παροχών, λόγω του κινδύνου που ενέχει η επενδυτική πολιτική του οργανισμού ο οποίος είναι επιφορτισμένος με τη διαχείριση του συστήματος.

Με άλλες λέξεις, ο ασφαλισμένος καταβάλλει εισφορές στον οργανισμό, από τον οποίο αργότερα εισπράττει — σε σχέση, πάντοτε, με τα οικονομικά αποτελέσματα των επενδύσεων — μια παροχή ανάλογη των πραγματοποιηθεισών καταβολών· μπορεί, ωστόσο, να εισπράξει και μια παροχή αναλογικώς χαμηλότερη, αν τα οικονομικά αυτά αποτελέσματα είναι αρνητικά. Συνεπώς, το σύστημα ανταποκρίνεται σε μια λογική σαφώς διαφορετική από εκείνη στην οποία βασίζεται ένα σύστημα που αποσκοπεί στη οικονομική στήριξη του μη ενεργού πληθυσμού εκ μέρους του ενεργού πληθυσμού.

18. Δεύτερον, δεν υφίσταται η «οριζόντια» αλληλεγγύη, δεδομένου ότι δεν φαίνεται να έχουν προβλεφθεί μηχανισμοί αμοιβαίας εξισορροπήσεως των πλεονασμάτων και των ζημιών μεταξύ των διαφόρων προαιρετικών ασφαλιστικών συστημάτων.

19. Τέλος, δύσκολα, κατά τη γνώμη μου, μπορεί να διαπιστωθεί πραγματική αλληλεγγύη έναντι των λιγότερο ευπόρων. Το διάγραμμα προβλέπει μεν, όπως ανέφερα, ορισμένες περιπτώσεις απαλλαγής από τις εισφορές ή μειώσεώς τους, αυτές όμως εξαρτώνται μάλλον από την κατάσταση της υγείας του ενδιαφερομένου παρά από την οικονομική του κατάσταση. Επιπλέον, τα μη πραγματοποιούμενα έσοδα επιβαρύνουν το «ταμείο κοινωνικής δράσεως», το οποίο χρηματοδοτείται με κρατήσεις επί των εισφορών, μόνον όμως εντός του (προβλεπόμενου από τον νόμο) ορίου 0,5 % επί του συνολικού ποσού των ακαθαρτίστων εισφορών.

Όσον αφορά, εξάλλου, τις αναστολές της καταβολής των εισφορών, που μπορούν να χρησιμοποιούν στους ασφαλισμένους για λόγους απτόμενους της οικονομικής καταστάσεως της γεωργικής εκμεταλλεύσεως, οι εν λόγω αναστολές έχουν, όπως ήδη αναφέρθηκε, απλώς προσωρινό χαρακτήρα, οι δε καθυστερούμενες εισφορές πρέπει, εν πάση περιπτώσει, να καταβληθούν, και μάλιστα εντός καθορισμένης προθεσμίας.

20. Συνεπώς, αντίθετα προς ό,τι ισχύει συνήθως όσον αφορά τα υποχρεωτικά ασφαλιστικά συστήματα, το υπό κρίση σύστημα ελάχιστα μόνον εμπνέεται από την αρχή της αλληλεγγύης, ακριβώς στο μέτρο που προβλέπει έναν περιορισμένο μηχανισμό αντισταθμίσεως μεταξύ των ασφαλισμένων που υπάγονται στο ίδιο σύστημα, ο οποίος λειτουργεί μέσω του «ταμείου κοινωνικής δράσεως».

Εξάλλου, θεωρώ προφανές ότι, αν, από τη μία πλευρά, όπως ορθώς ανέφερε το Δικασ-

στήριο με την απόφαση Poucet και Pistre ¹³, η αλληλεγγύη αποτελεί ίδιον των υποχρεωτικών συστημάτων, από την άλλη πλευρά, τα προαιρετικά συστήματα μπορούν κάλλιστα να είναι διαμορφωμένα κατά τρόπον αγνοούντα παντελώς τις επιταγές της αλληλεγγύης ή ελάχιστα μόνο ανταποκρινόμενο σ' αυτές.

21. Θα προσθέσω και κάτι ακόμα. Είναι μεν αληθές, όπως ανέφερα, ότι η λειτουργία του συστήματος υπόκειται σε κρατικό έλεγχο, είναι όμως εξίσου αληθές ότι ο έλεγχος αυτός δεν είναι πλήρης, τουλάχιστον καθόσον αφορά τον τρόπο υπολογισμού των εισφορών. Το ύψος των εισφορών — και, ως εκ τούτου, των παροχών — εξαρτάται, στην πραγματικότητα, και από την επιλογή (καίτοι περιοριζόμενη σε δύο μόνο δυνατότητες) του ασφαλισμένου. Η δυνατότητα αυτή δεν μου φαίνεται ότι αντιστοιχεί ακριβώς στο αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο το οποίο διαπίστωσε το Δικαστήριο στην περίπτωση των ασφαλιστικών συστημάτων που αποτελούσαν το αντικείμενο της υποθέσεως Poucet και Pistre.

22. Επομένως, τα κριτήρια επί των οποίων στηρίχθηκε το Δικαστήριο κρίνοντας ότι οι οργανισμοί που αφορούσε η υπόθεση Poucet και Pistre δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού συνηγορούν υπέρ της υιοθετήσεως της αντίθετης λύσεως στην υπό κρίση υπόθεση.

Θεωρώ, ως εκ τούτου, ότι το Cnavma (καθώς και τα άλλα ταμεία MSA), τουλάχιστον όσον αφορά τη λειτουργία της διαχειρίσεως του εν λόγω συστήματος, πρέπει να χαρακτηριστεί ως επιχείρηση υπό την έννοια των άρθρων 85 επ. της Συνθήκης. Δεν υπάρχει λόγος να επιφυλάσσεται στην επιχείρηση αυτή διαφορετική μεταχείριση από εκείνη που επιφυλάσσεται στις ανταγωνιστικές επιχειρήσεις που είναι σε θέση να προσφέρουν τις ίδιες υπηρεσίες με παρόμοιους όρους.

23. Ενόψει των ανωτέρω παρατηρήσεων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει ως ακολούθως στο ερώτημα που υπέβαλε το γαλλικό Conseil d'État:

«Ένας φορέας που διαχειρίζεται, χωρίς κερδοσκοπικό σκοπό, ένα συμπληρωματικό ή προαιρετικό σύστημα ασφαλίσεως γήρατος και ο οποίος έχει συσταθεί με νόμο και λειτουργεί σύμφωνα με την αρχή της κεφαλαιοποιήσεως των εισφορών υπαγόμενος σε κρατικό έλεγχο, αποτελεί επιχείρηση υπό την έννοια των άρθρων 85 επ. της Συνθήκης ΕΚ.»